

„В Източна Румелия, край Пловдив Привечер шосето се оживи от живописни групички полуголи цигани, които отиваха към околните села и чифлици да работят. Полската работа тук се заплаща много по-добре... и при нужда циганите са предпочитана работна сила” (България пред погледа 1984: 147 – Й. Тоужимски, 1877 г.).

Въпреки аграрната реформа, извършена в българските земи през 80-те год. на XIX век и настъпилите промени в селското стопанство, обработката на земята продължава да е примитивно и прибирането на реколтата ръчно. Нуждата от работна ръка в разгара на сезона е голяма. В много райони на страната циганите продължават да бъдат харесвана и търсена работна сила.

И след Освобождението уседналите в Пазарджик калайджии, които преди са работели в турските чифлици и особено по оризовите полета, пак са наемани за земеделска работа. Работещите по оризищата вземат надниците си „на зелено”, т.е. предварително през зимата и затова в намален размер. Този статут се запазва и при циганите, които работят в конопените ниви след Първата световна война (Батаклиев 1969: 214).

В началото на XX век в Добружда „Рударите по време на жътва се наемат да работят на полето. Жънат на ръка. Придвижват се на кervани – дълга редица от коли, теглени от биволи... През юни всяка година пристигат в с. Руслар (дн. с. Игнатиево, Варненско – б.а.), където могат да се видят два големи цигански лагера в края на селото. По-малък контингент се събира в Паша къой (кв. Владиславово, Варна – б.а.). Малко рудари, без коли и биволи и малки групи мюсюлмани решетари...

Решетарите напълно уседнали и са се отделили окончателно от номадския начин на живот... Веднъж в годината напускат тесните си домове и временно се отказват от монотонния си турски начин на живот. Това е по време на жътвата, когато лагерът им е на открито, на полето, живеят без палатки. Повече от половината от жените остават в къщи

Бургуджии или майстори на свредели, известни на другите племена като пърпулия, се настаняват всяка година по време на жътвата, току-що започнала, в село Паша Къой, на около 7 км от Варна....Така става циганско сборище преди жътвата на циганските групи...” (Petulengro 1915-16: 7, 45, 50).

В с. Медово, Чирпанско през 30-те на XX век живеят семейства “турски” цигани. „Пасяха селския сюрек (стадо) свине, магарета и говеда. Овчарлъкът беше тънка работа и не им се поверяваше” (ж., р. 1928 г.). В тези години жените на футаджиите, живеещи в селата по поречието